

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Бойка Ивайлова Чернева

относно дисертационен труд на Дилян Цветанов Начев

на тема:

„Злоупотреба с право

/понятие, приложно поле, последици/”

за присъждането на образователна и научна степен

„ДОКТОР”

Област на висшето образование 3. Стопански, социални и правни науки,
Професионално направление 3.6. Право (Теория на държавата и право. Политически и
правни учения)

София

17.08.2016 г.

Докторантът Дилян Начев е предоставил за разглеждане от научно жури дисертационен труд на тема „*Злоупотреба с право /понятие, приложно поле, последици*” за присъждането на образователната и научна степен „доктор“. Представен е автореферат на дисертационния труд, както и три публикации по темата. Към дисертационния труд е приложена декларация за оригиналност според изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в РБ.

Научна новост и значимост на дисертационния труд.

Злоупотребата с право е свързана с реализирането на субективното право. Концептуално темата се обсъжда в контекста на схващането за субективно право и границите за неговото упражняване – определено значима тема за правната наука. Проблемът за злоупотребата с право е многоаспектен. Неговото разглеждане изисква общотеоретично изследване, но също така и проследяване на отрасловите особености на института, които са всъщност негови различни проявления.

От друга страна понятието за злоупотреба с право е достатъчно ясно и добре разпознаваемо като проблематика най-вече в областта на гражданското право. Настоящият дисертационен труд представлява принос в преодоляването на дефицита на изследвания на понятието злоупотреба с право в общата теория на правото. Това подчертава неговата научна новост и значимост за правната наука като цялост и в частност за общата теория на правото.

Още в самото начало трябва да подчертаем, че разглежданият труд съдържа елементи на интердисциплинарно изследване. Теоретичният анализ е съчетан с отраслова характеристика на понятието. Както самият автор посочва, той си е поставил за задача да изгради един „своеобразен мост между съвременната европейска наука от една страна и българската юридическа доктрина от друга страна”¹.

Предметът на дисертационният труд е понятието за злоупотреба с права, приложно поле и последици от неговата реализация. Авторът използва характерните за теорията на правото методи на изследване, което определя и общотеоретичния характер на работата. Многократно прилага и сравнителноправния метод на изследване.

Авторът посвещава глава първа на теоретичното определяне на понятието. За тази цел той оригинално разглежда злоупотребата с право в положителен и в отрицателен смисъл.

Начев, Д. Автореферат на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”, С., 2016, с. 2.

Този подход допринася за яснотата и последователността на изложените аргументи и виждания на автора.

Дилян Начев представя и критично анализира възгледите за злоупотребата с право на редица български и чужди автори. Теоретичният анализ е подкрепен с тълкуване на законодателството и конкретни примери, включително и практика на върховни съдилища. Преимущество на работата е разглеждането на злоупотребата с право в контекста на понятията субективно право и правни принципи.

На тази основа Дилян Начев формулира становището си, че злоупотребата с право е „...тип правен механизъм, който позволява коригиране на тези правни норми, чието формално спазване би довело, при определени обстоятелства, до несправедлив резултат, често изцяло различен от изначално желанието от законодателя” (стр. 17). Авторът търси и основанието на злоупотребата с право, което всъщност е правно-философски въпрос. Според него съчетаването на идеята за социалната оправданост на правата и правните принципи са в основата на обосноваването на правата и критерий за наличие на института злоупотреба с право. Това е причината Дилян Начев да направи извода, че преценката за наличие на злоупотреба с право зависи от преценка от субективен и от обективен характер.

След като изгражда своето положително понятие за злоупотреба с право, дисертантът се насочва към разграничаване на понятието от други близки понятия – правонарушение, заобикаляне на закона, злоупотреба с власт и симулация. Така се доизгражда цялостната представа за изследваното понятие.

Втората глава е посветена на сравнителноправния анализ на злоупотребата с право. Разбираемо авторът започва с представяне на разглеждания институт в римското право. Той се присъединява към становището, че макар да няма цялостно изградена теория за злоупотреба с право, римското право познава този институт като средство против правния формализъм, който позволява да се стигне до явно несправедливи резултати.

Специално внимание е обърнато на злоупотребата с право в прецедентите правна система /Англия и САЩ/. Съответно е представена и романо-германската правна система. Разгледан е институтът на злоупотребата с право в Германия, Франция и България.

В третата глава Дилян Начев си поставя амбициозната задача да разгледа отраслови специфики на злоупотребата с право в българското право, както и особеностите на разглеждания институт в правната система на ЕС и неговата уредба в Европейската конвенция за защита правата на човека.

Съдържанието на дисертационни труд обхваща самостоятелна глава, посветена на проблема за доказването и последиците на злоупотребата с право, която придава цялостен и завършен характер на изследването.

Научните приноси в дисертационния труд.

Дисертационният труд притежава научни приноси в областта на общата теория на правото, видно от направената характеристика на съдържанието. Могат да бъдат отбелязани следните научни приноси:

- изясняване на общотеретичната същност на злоупотребата с право;
- представяне, систематизиране и анализиране на теоретичните схващания за същността на злоупотребата с право.
- обогатяване на българската правна наука със задълбочено общотеретично изследване;
- изследване на приложното поле и посочване на възможните правни последици на злоупотребата с право;
- представяне и анализиране на съществуващото законодателство и относимата съдебна практика.

Могат да бъдат посочени и редица други научни приноси на дисертационното изследване, включително и по отношение неговата практическа полезност във връзка с анализа на българското и европейското законодателство.

4. Предложения и критични бележки.

На дисертационния труд могат да бъде направена обща препоръка за доразвитие на общотеретичните тези на автора. Работата съдържа анализ на законодателство и съдебна практика, въз основа на които авторът достига до общотеретични изводи, но не винаги успява ясно да ги изгради и формулира.

Посочените препоръките са в посока на подобряване на работата при евентуална публикация на труда и не засягат неговата стойност като сериозен научен труд в областта на общата теория на правото.

5. Заключение

Докторантът Дилян Начев притежава задълбочени теоретични познания в сферата на общата теория на правото и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният дисертационен труд „Злоупотреба с право /понятие, приложно поле и последици/” има качествата на значимо научно изследване.

Представените и аргументирани тези на докторанта показват, че дисертационният

труд е резултат на сериозна работа и личен принос в областта на общата теория на правото. Научното изследване съдържа сериозни и задълбочени теоретични обобщения и научни приноси. Те отговарят на изискванията на *чл. 6 от ЗРАСРБ* и на *чл. 27 от ППЗРАСРБ*.

Предвид положителната оценка за представения дисертационен труд и отчитайки подготовката и качествата на кандидата с убеденост формулирам своята **положителна оценка и препоръка** към научното жури да гласува за придобиване от Дилян Цветанов Начев на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Обща теория на държавата и правото. Политически и правни учения).

17.08.2015 г.

.....

Доц. д-р Бойка Чернева